

Lo Sonatent

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV

Reus Dimecres 15 de Mars de 1899

Núm. 3.844

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.	Ptss. 1
n provincias trimestre.	3.50
Extranger y Ultramar.	7
Anuncis, à preus convencionals.	

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallorfe, carrer Junquera, 6.
No's retorna los originals encara que no's publiquin.

Farmacia Serra

12 ANYS
XAROP SERRA

Oberta tota la nit

Secció doctrinal

¡Deixondarse!

Van á ferver unas novas eleccions de diputats á Corts baixa un govern nou que s'anomena regenerador, y es hora, per consegüent, de veure que s'ha de fer. Las masses no'n dirémen neutras, porque no trobem lo qualificatiu massa propi, pero si indiferents fins ara, han d'isbarre ja y treballar, y devant d'aqueixas masses indiferents aquellas personas que per llur prestigi, y per llur independencia personal, y pel mateix allunyament de la política en que s'han mantingut fins á l'actualitat, estan cridadas d'avuy endavant a posar totes llurs energies en favor de la regeneració pública, tant si'ls intents del nou gobernu son rectes y conformes a las paraulas dels ministres y en especial del president del Consell, com si son pura hipocrisia. Las paraulas deixades anar s'han de recollir y han de servir per demanar comples al ministeri conservador demá que ab sos actes demostrí que era tot pura fanfarria y em penyo en servirse de l'espatlla dels indiferents per conquistar lo poder ab lo propòsit ocult de tornar després al antich sistema.

No tenim gaires motius per creure en la sinceritat d'en Silvela y 'ns guardarérem prou de deixar la prevenció que hem tingut fins are en tot lo que toca á política madrilena y 'ns guardarérem també d'aconseillar als altres que la deixan. Pero també fora ridicol, y alguna cosa mes que ridicol, seguir amparantnos d'aqueixa prevenció, per justificada que sia, per no alser tampoch aquesta vegada una palla de terra y deixar que cacichs y comités dictin los noms dels diputats y monopolisin las urnas com han fet fins ara. Una hora ó altra s'ha d'acabar aixó, y, per que s'acabi una hora ó altre, convé ja que en la present nos hi fem tots y plantèm cara, decididament als qui tot ho han corromput y han fet de las eleccions un dels més infames monopolis que s'han vist á Espanya en l'orde politich.

Lo gobern ha dit, per boca de son president, que no serán aquesta vegada cohibits los electors, cuals col·legis electorals estarán totalment oberts á la lliure emissió del sufragi, que dels mateixos electors depenja que las eleccions sian una veritat y que l'gobern no posi lo més petit obstacle en afrontar una derrota, ab lo propòsit ferm de deixar cada ministeri la seva cartera si aquesta derrota possible vé á demostrar que l'país no ha posat la confiança en la nova situació. No tenim cap obligació de creure en la veritat y espontaneitat d'aqueixas declaracions, pero si tenim lo deber d'aprofitarlos per treballar y férnoshi, fentlos servir devant de las imposicions que pugn venir dels funcionaris oficials que, en virtut de las mateixas declaracions, han d'esser los verdaders neutres, los qui per res s'han de ficar en las funcions electorals, que no sia per amparar y fer valdrer los drets y la lliure voluntat de tots los electors.

Ja es hora de que no hi hagi més manipulacions previas, ni mes acties en blanch, ni grans electors, ni trampistas. Ja sabém lo que té de somni tot aixó, pero, si no podém arribar al somni, procurarem al menos purificar en tot lo possible la realitat. Es adagis vell, molt vell, que l'unió fa la forsa; l'unió de tots las personas de recte pensar, de bona voluntat, encara avuy per avuy, què tant més estém y aixó es innegable, pot alsar montanyas, pot encare confondre els ca-

de continuadas curacions y d'una acceptació general, son les millors probas per demostrar que l'

es lo millor remey per combatre per crò-

nica y rebelde que sia tota classe de.....

TOS

La que paga més contribució de la província.

cichs y exterminarlos. No fa pas tant temps que aixó s'ha demostrat. Lo mateix cacific de la província de Barcelona, que era indubtablement un dels més forts y més imperturbables de tot Espanya, fou vensut y ben vergonyosament; doblement vensut, porque no li valgueren, després de la derrota, las apelacions oficiales, violentas y desesperadas, que tractà de posar nepràctica. Perduda l'omnipotència, lo cacific no es res, y l' de la província de Barcelona, per poch que s'hi fassin los ben intencionats, no serà ja may més lo dictador, lo manipulador universal de totes las coses polítiques, lo Júpiter de las eleccions. Las energies, desplegadas en l'Económica de Barcelona no s'han de tornar á dormir, y estém segurs de que no s'adormiran, y els electors dels districtes poden mirar-se en aqueix mirall y treballar ab la seguretat de que esclarifarán al cap del serpent si s'empenyan en trepitjarlo fort.

De selecció havia parlat en Silvela. Que la fassi ell ó no laf assi poch ha d'importarli al país si'l mateix país posa tots sos sentits en ferho. Perque es lo país qui en rigor l'ha de fer, son los bons los qui han de plantar cara als dolents y resistir totes llurs embestidas y conjurar totes ses perfides intencions. Lo gobern ha vingut á dir que no ns dictará candidats, tant si'ls dicta com sino, si'l candidat no mereix la confiança del districte, cal terli la guerra y oposarhi persona digna que mereixi la vots dels electors. Pero, si'l gobern compleix sa paraula, fora fins criminal no aprofitar la conjuntura per començar á fer unas eleccions que sian verdadera interpretació de la voluntat del país. Y, de totes maneres, convé ténir molt present que rendirse aquesta vegada als maneigs de la murrialla política, es casi casi pels homes sencers abdicar en absolut y per sempre més de llur propia voluntat, es confessar de la manera més vergonyosa una debilitat que justificaria tots los actes abusius que han comés y cometrian d'aquí endavant los qui de la política s'ampan y d'ella se serveixen per dar satisfacció a llurs propias passions.

Afora, donchs, candidats polítichs dictats per cacichs y comités. Vinga primerament l'unió de tots los electors de bona voluntat y que aqueixa unió dicti y sostingui ab fermesa en cada districte lo nom de qui l'ha de representar dignament en les futuras Corts, que no han d'esser conservadors ni fusionistes, sinó Corts à secas, verdadera manifestació del pensament del país, capassos per lo mateix de demostrar, si convé, al actual ministeri ó a qualsevol altre que hi hagi que lo que fà no'está ben fet, si no ho está, y que cal mudar de brúixula ó deixar lo lloc d'altres que ho puguin ó sapigan fer millor.

Afora, repetí, los candidats polítichs, imposats per comités provincials, que negan ab aquesta imposició la capacitat y la competèncie de cada districte en triar l'home que més be pot cuidar en las Corts dels interessos generals del país y dels peculiares de cada comarca. Afora 'ls candidats polítics que, aduch es-sent ben intencionats, de res serveixen, cohibits per una disciplina servil que solzament defensan los homes de pensament caducit ó ba aquells que de tal disciplina n'treuen profit personal. Nos sembla que ha parlat prou eloquentment l'experiència per demostrar que las escolas y 'ls partits polítics no han servit per res més que per destruir en las masses honradas las iniciatives, fent predominar la passió sobre 'l seny y convertint los pobles en teatre de lluites fratricides que han fet un infern de cada un ab los odys y renyires par-

ticulars convertides en passions políticas, representant-hi en aqueix infern lo paper de Sotsnàs lo cacich, amparat pels comités provincials y de més lluny pels ministres. Per això, encare que 'ls partits y las escolas políticas signifiquessin alguna cosa, hauríam d'estar llargs anys sense parlarne, com s'està l'malalt per una temporada de menjar aquella vianda que sab l'ha danyat y pot seguire danyantlo. La disciplina ha d'esser entre 'ls bons, sian del color que sian y millor que no tinguin color, y ha de servir per imposar-se als dolents, començant per dictar en las eleccions los noms d'uns candidats en qui ningú puga assenyalar tara y treballar després per llur elecció ab tota fé, ab tot l'entusiasme, ab tota l'abnegació del qui té la seguretat de que no treballa per cap interés bort ó malèfic; ab la enteresa d'aquell que pot fershi ab lo cap alt perque sab que ningú li podrà retroure segonas intencions ni propòsits indignes. Aqueixas persones designadas per candidats han d'esser lo triat entre lo més triat; las qui coneguin millor los interessos de cada districte; las que més identificades estiguin ab lo carácter, las costums y el pensament de sos pobladors; las que tinguin més independència personal y més que netas estiguin d'història política; las que tinguin ensembs la facultat de la paraula y la ènergia de l'acció y puguen ab una ó altra ferse valer en las Corts lo dia que convinga lo càrrec rebut directament dels electors.

No hi ha districte á Catalunya que no tingui al menys mitja dotzena de personnes ben conegudas capassos de portar dignament aqueixa representació. Ja's trobaràn si's bascan bé y si hi ha empenyo verdader en elegirlas.

Hi ha una dificultat, ja ho sabém. Hi ha la dificultat de que aqueixas persones, faltades en general d'ambicions y lliures de vanitats, vulguin acceptar la representació que se 'ls tracta de confiar, la qual, y no certament ab falta de rahó, consideraran com una gran carga, més gran per la responsabilitat que porta. Perque, realment, no es pas igual elegir un cunero que fer un verdader diputat, no es lo mateix obeir a les indicacions d'un comité que escoltar la veu del país. Lo càrrec té en aquest cas un altre honor, sun' altradades, y ni aquesta ni aquell passaran desapercibuts á la clarividència d'aqueixas persones de qui, parlém, que saben, certament, sospesar las coses y no's deixan enlluernar per dignitats ni honras. Pero considerin aqueixas persones que tothom està obligat en un ó altre sentit á treballar per acabar d'una vegada ab la farsa política y ab lo dany que aqueixa farsa ha cassat als interessos morals, materials y socials del país, y elles ja que son las primeras, ho han d'esser també en lo sacrifici, tenint en compte que lo que farà l'país per encarar-se ab lo caciquisme y la politicaria y per destruir sus manyas y traydorías serà també un sacrifici gros y una empresa gegant que val la pena de que sia consumada en favor d'aquells que ho mereixen. Al capdevall es treballar tots en l'obra: els uns a dalt y 'ls altres á baix. Es hora de deixondarse, de traure totes las forces y també tota la abnegació.

Deixondarse, donchs, y aprefiar la ocasió que passa. Ja ho sabém que l'Parlament y tot lo que 's fa està bon ricu lluny dels nostres ideals; pero era som en aixó y molt enllà nos pot dur la primera victòria si la podem fer decisiva y ferma. La cuestió es obrir-se pás, fer camí y anar armats d'eynas per aixampliar lo a mesura que l'alirem passant per que 'ls qui vinduin darrera puguin ferlo més à pler. Aquesta primera batalla es contra'l caciquisme y ja deixem indicat

que té una transcendència grandíssima. Comensém per espolsernos aqueixa tutela vergonyosa de la designació de candidats pel comitè provincial: basta aqueixa designació per rebutjar al candidat que sens presenti ab tals documents. Preparem-nos enemics per lluytar després ab aqueixos candidats si una entitat ferma dels electors de cada districte no logra confondreus, obligantlos á retraires y à retirar-se de la lluita. Y, ben preparats, arrisquemla y sostinguemla aqueixa batalla que, adúch en el cas de derrota, demostrarà que no ha fugit lo vigor de la gent sensata, y lo que es avuy venciment demà serà victòria plena de consecuències. Lo cacich, lo comitè, la política: veus aquí los enemicxs. Deixondeños y no 'ls deixém de petja fins á véurels esclafats y vencuts per sempre més, com á la serp que 'ns xucla la sanch y 'ns roba la vida.

M. B.

Aplech patriòtic de Sitges

(Acabament)

En l'à reunió pública celebrada diumenge á la tarda en l'espaiós local de la Agrupació Catalanista de Sitges, de que van donar compte en la edició d'ahir, després dels entusiastas discursos pronunciats per nostres volguts companys D. Alfons Alsins, D. Joseph Mellofré, D. Lluís Marsans, D. Joan Mon y Bescós y D. Ferran Girbal Janme, va passar á fer ns de la paraula l' ferm y valent company de causa D. Manel Folguera y Durán, president del Centre Català de Sabadell, qui donà les gracies per la entusiasta rebuda que havien tingut los catalanistes per los sitjetans, los que havien comprés que no eran forasters los que arribaven, sino gent que 'la portava lley d' amer, y que per això fins les noyes havien sortit á rebrens; demanà un aplauso per en Russinyol, en qual «Can Ferrat» s'hi respira Catalunya, verdader museu d' art català que estimém perque es nostre, ver llegat de generacions passades y exemple pera las que han de venir. Digué que no havien vingut á conquerir á Sitges sino á donarli una amorosa abrazada, á batejarla oficialment, puig de catalanista ja ho era essent una vila en tot tan catalana, que 'ns havíen conquistat, y á applaudir las afirmacions que s' havien fet, probava que estavan tots d' acord en quant á doctrina, que sols hi havia un sol cor y una sola ànima: Catalunya. Feu riu i lo que havian dit los anteriors oradors corroborentlo y per coronament recordà l'estat d' abjecció en que viu avuy Catalunya, per haverli pervertit lo cor sos enemicxs. Sols així s' esplica que sos fills no li haguessin recuperat sos llibertats. Pera retornar-lashí hem d'anar, donchs, contra 'ls enemicxs de dins de casa y especialment contra aquestes classes direcceras condemnadas per la religió y la patria per lo pecat d' haver fet del home una bestia sense ànima, abandonada á sos instints. Pero aqueix poble que d' elles espera la direcció y remey que no li donan, ja se'n adona del seu estat, y l' dia de la desfeta, á més de la justicia de Deu, se cumplirà la dels homes, puig llavoras lo poble no 's recordará dels governs forasters, sino de la gent d' aquí que no ha cuidat de sarvarlo quan era hora y enfonzarà al caciquisme dintre l' mar dels nostres odis pera conseguir lo que per culpa d' ell no podem conseguir are pacíficamente. S' ha parlat d' independència y pera tranquilitat dels espantadissos ferem constar que no sempre independència vol dir separació, ja que un poble al igual que un home pot esser independent fins estant supeditat á un altre si sab conservar la seva llibertat d' acció; pot serho lo travallador que necessita lo sou del amo pera viure, sempre y quan á aquest no li dongui més que alló pera que 'l paga, pero may abdicant de son modo de pensar; fins en los més obligats los hi queda encara lo lliure fur de la conciencia en la que cap govern per despotia que sigui hi pot res. No ha d'espantar donchs á ningú que 'ls bons fills de la terra demanin pera sa patria la llibertat d' acció que li pertoca pera viure, com es de dret y rahó, y que al ferho usin lo mot d' independència ó qualsevol altre, puig lo principal es travallar cada hu en la mida de las seves foras pera la consecució d' aquella llibertat. Digué que tets hi havíem de contribuir y especialment les dames; lo catalanisme es causa d' amer, y així com las mares han sigut lo fonament del amor de Deu, també ho han de ser d'amor á la patria per la gran influència que la dona té en la societat.

A repetits prechs de la Presidència que reforzá l' públic ab sos atronadors picaments de mans, lo benemerit campeó del catalanisme y estimat catedràtic D. Joan J. Permanyer, se va veure obligat a parlar y

ho feu diuent que allí sols hi representava una vida de consecuència y, per lo tant, que no anava á dir res nou, sino á resumir lo que havíen dit los altres. Exhortà á seguir la propaganda ab paraula y obra, pero sense componendas ni tranzaccions, perque 'ls principis del catalanisme no poden esser isolats. Tots son necessaris pera 'l be de Catalunya. Implantant nostre programa sense conseguir la oficialitat de la llengua creariam una patria muda ó tartamude; sense 'l dret en totas sus branques (y ab poder legislatiu pera regenerarlo y reformarlo) tindriam una pátria sense ànima. Se completen, donchs, los uns als altres y son d' imprescindible necessitat tots los principis del Catalanisme. Entre aquest hi ha la abolició de las quintas, verdadera recluta de neys; pero en canvi també hem de reclamar lo dret de tenir la forsa de las armes, perque sense ella, encare que s' implantés nostre programa, Catalunya quedarà lligada. Recomanà, avuy més que mai, la propaganda radical perque aquells vapors que shir comensaven á tapernos l' esperit avuy s' han condensat ja formant espessa y amenassadora nuvolada. Los elements polítics que van agafar alguns de nostres principis pera enganyarnos han arribat al poder, d' ahont vindrán les temptacions. Alerta, donchs, jovent, tot noblesa de cor pero faltat d' experiència.

Acabà tan expléndida sessió ab un entusiasta discurs tan ben pensat com hermosament pronunciat per lo jove vispresident d' aquella agrupació D. Ricart Roig. En nom de la mateixa donà les gracies als que des de tots los indrets de Catalunya havíen acudit á la crida que ab cor obert y ferma convicció 'ls hi havia fet pera fer pública manistació de nostres idees y á la vegada energica protesta contra 'l centralisme dominant. Censurá d' una manera gràfica y acabada 'ls vicis de la política madrileña pintant de mà mestra les plagues ab que 'ns afavoreix lo centralisme que tants perjudicis han causat á nostra terra y causarán encare més d' aquí en endavant per no tenir ja colonies shont enviar á nudrirse y distrenres l' immens estol de 'sos malfeyners empleats.

Ab molta galanteria y correcta frase donà les gracies á tots los que havien pres part en la sessió y especialment á las hermosas dames que tant lluhiment havien donat á la festa y á las quals va dedicar lo més sentit dels seus saluds.

Tant aquest com los anteriors discursos van esser no sols molt aplaudits, sino estrepitosament aclamats per la concurrencia que moltes vegades explotant d' entusiastisme no deixa acabar los conceptes y al ser sols apuntats los més valents d' aquells manifestava ab crits delirants lo compenetrada que estava ab las ideas regeneradoras de debò, allí tan felisament expressades, repetició may prou coneguda de nostre únic é inva-riable programa condensat en la Assamblea de Manresa del any 1892.

Essent l' hora de sortir lo tren que devia retornar-nos á Barcelona, deixarem ab gran recansa aquella hermosa vila shont tants verdaders germans hi deixàvam. Tot esperant lo tren en la estació, sitjetans y forasters units espontàneamente per la idea entonarem ab entusiasta veneració la cansó popular, ja consagrada himne nacional de Catalunya, «Los Segadors». Al arrencar lo tren uns y altres nos despedirem ab repetits y aixardadors crits de visca Catalunya.

Repetim en aquestes planas la més completa felicitació que ja verbalment donarem al President de la Agrupació D. Bartomeu Missas, als seus companys de Junta y especialment als organisadors d' aquella festa, qual recor no s' esborrà may de nostres cors per temps que passi.

(De La Renaixensa.)

Espigolant

Entre 'ls projectes que las Cambras de Comers han dirigit als ministres, per la veu de la Comissió sortida del Congrés de Saragossa, no n' hi sabem veure cap que sigui ab interés exclusiu del mateix comers.

N' hi ha un no obstant de projecte del qual s' ha ocupat ja moltes voltas la premsa periòdica, que forma de grandíssima utilitat pera los productors y pera los comerciants.

Nos volém referir al servei postal que deuria establir-se dins de la Península y fins ab las pocas posessions que 'ns quedan.

Es lo cas que una anomalía com la que fa anys estem tocant no es concebible sino en un país com lo nostre. Aquesta anomalía consisteix en que del extranger á la península y de la península á l' extranger poden expedir-se paquets postals, pero d'un poble

á altre poble del mateix país esta prohibit. Si vol res més ridicol y absurdó?

Donchs bé, cap ocasió com ara s' haurà presentat á las Cambras de Comers pera demanar la implantació d' aquest servei, que deuria establir-se tal com lo té la Suissa, que permet l' envío en paquet postal fins á 10 kilos.

Creguin nostres lectors que un servei ben organitzat, que facilita les tranzaccions de poble á poble per medi dels paquets postals y l' cobro del seu import per lo mateix correu produuirà una verdadera revolució econòmica en nostre país.

Y ja que avuy tractem de lo que 's deuria demandar al govern, també es lo cas de tornar á insistir en lo que varias vegades havíem aquí mateix esposat, aixó es, una llei pera que 's donés personalitat civil á las fundacions benèficas, á las associacions de caràcter instructiu, com per exemple lo nostre «Centro de Lectura»; á las agremiacions y associacions cooperatives entre pagesos y travalladors de la indústria etzétera, etz.

Aquesta llei existeix en los Estats Units y fa algun temps l' adoptà Bélgica, si be ab certas restriccions; te aquesta llei la ventatje de encoratjar las iniciativas propias, trayent l' Estat de marmessó de moltes institucions que no deix expansionar com deurfan ferho: facilita l' associació y las fundacions útils perque aquestas poden també regirse ab tota independència y en sí es sumament práctica perque economisa moltes rodas inútils y molts obstacles administratius.

Y prou, nosaltres som molt petits pera influir en quelcom de tan important com lo exposat, emprò las idees que un diari publica s' escampen com lo blat de la paràbola. Tant de bó que aquestas caiguin en bon terren y fructifiquin, que al que ho fassi ni li regatejarem la gloria de son treball.

A nostres confreres que tenen major circulació y més poder las recomaném y que els las prenguin com á sevas, que tal volta aixís lograran prosperar.

Y sino que siga lo que Deu vulga, un dia ó altre ja sortiré de la rodona.

CRÒNICA

En l' expüs de Madrid d' ahir arribà á questa ciutat de pás pera Tarragona, lo nou Gobernador civil de la Província D. Secundo Cuesta, havent enat á saludarlo á la estació varias persones, algunas d' elles ab càrrec oficial.

Segons se 'ns diu lo senyor Cuesta vè animat dels més bons desitjes y disposat á fer vera administració, prescindint de camarillas y cacicats; nosaltres ens alegrarem resultin certs tan bons intents, que de portar á la pràctica y realiar lo senyor Cuesta ab gust, aplaudirém per més que 'ns separin d' ell en política tan llargues distancies y radicals aspiracions.

Al cap de vall del corredor de Sant Francesc, al bell mitjà de tan concorregut camí Vell de Vilaseca, hi ha un rech per lo que fa una porció de dies que vessa gran cantitat d' aigua posant intranzitable aquell camí.

Ignoram de qui es propietat aquell rech, si del Ajuntament ó d' algún particular, pero fan en un com en altre cès esperém que 'l senyor Arquitecte Municipal s' enterarà de lo que dihem y ordenarà sa recomposició al objecte d' evitar las molestias que causa als vehins que tenen que passarhi y que 'ns donan coneixement del fet.

En l' expüs de Madrid passà ahir lo nostre payés y diputat á Corts per Barcelona senyor Sol y Ortega, essent varias las persones que anaren á la estació á saludarlo y el mateix temps á felicitarlo per sa valenta campanya en lo Congrés en las últimes sessions celebrades per aquést.

Ab los nous bechs de incandescència collocats als fanals del Arrabal de Santa Agnès, carrer de Monterols y Passeig de la Constitució, que per primera vegada s' assegaren ahir en l' alumbrat públic, presentaven aquestas vías un lluït cop de vista.

La iluminació era esplèndida y deixava al públic molt ben impresionat, estimantse generalment que de adoptar-se aquest medi d' alumbrat la bellesa y la estètica s' havian de surir millors lluïtades que de adoptar-se la elèctrica. Per nostra part podem dir que ab seguretat no han de produuir ni la plassa ni 'ls arrabals

